

Міністерство освіти і науки України
Український державний університет імені Михайла Драгоманова

«ЗАТВЕРДЖЕНО»
на засіданні Вченої ради
УДУ імені Михайла Драгоманова
“ ____ ” _____ 20__ р.

Протокол № ____

Проректор з наукової роботи
професор Григорій Торбін

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА
навчальної дисципліни
за вибором аспіранта на основі обраної спеціальності «Музичне мистецтво»

Гуманізація музичного навчання і виховання
(назва навчальної дисципліни)

освітнього рівня __доктор філософії__
(назва освітнього рівня)

галузі знань _01__ освіта_____
(шифр і назва галузі знань)

спеціальності _014 середня освіта_____
(код і назва спеціальності)

Шифр за навчальним планом _СВ 04__

Розробник програми: *доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри хорового диригування та теорії і методики музичної освіти* **Горбенко С.С.**

Рецензенти¹: *доктор педагогічних наук, ст. наук. співробітник, зав. лабораторії естетичного виховання та мистецької освіти Інституту проблем виховання НАПН України* **Комаровська О.А.**

Кандидат педаг. наук, професор кафедри кафедри хорового диригування та теорії і методики музичної освіти теорії факультету мистецтв імені Анатолія Авдієвського УДУ імені Михайла Драгоманова **Бодрова Т.О.**

Обговорено та рекомендовано до видання на засіданні проектної групи Українського державного університету імені Михайла Драгоманова «___» _____ 20___ року, протокол №___

Керівник проектної групи _____

_____

	(підпис)	(Прізвище, ініціали)
№ За/п	Результати навчання	Компетентності

I. Пояснювальна записка

Програма нормативної/вибіркової навчальної дисципліни «Гуманізація музичного навчання і виховання» складена відповідно до освітньо-професійної (освітньо-наукової) програми підготовки фахівців освітнього рівня (*доктор філософії*), галузі знань *_01 Освіта*, спеціальності *014 Середня освіта. Музичне мистецтво*

Предмет вивчення навчальної дисципліни - оволодіння знаннями історії розвитку мистецької освіти гуманістичної спрямованості в європейській культурі; особливостями зародження і розвитку гуманізації вітчизняного мистецько-освітнього процесу та ознайомлення з прогресивними ідеями мистецького навчання і виховання українських мислителів, педагогів, діячів освіти і культури протягом IX –XXI ст.

Міждисциплінарні зв'язки Навчальний курс тісно пов'язаний з філософією, естетикою, історією педагогіки, художньою культурою, методикою музичного навчання і виховання, музикознавством, теорією виховання.

Мета і завдання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Гуманізація музичного навчання і виховання» є ознайомлення студентів з методологічними, науково-теретичними та методичними основами організації гуманістично орієнтованого мистецького навчання і виховання, прогресивними ідеями українських педагогів в галузі загальної мистецької освіти та освоєння шляхів їх реалізації в практичній фаховій діяльності.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Гуманізація музичного навчання і виховання» є освоєння методологічних основ гуманізації освіти; ознайомлення з інформаційним матеріалом навчального курсу в історичному аспекті європейської культури та національних традицій навчання і виховання засобами музичного мистецтва; формування світоглядної позиції студентів щодо нової парадигми освіти; набуття знань і вмінь реалізації гуманістично орієнтованих принципів, методів, ідей українських педагогів та впровадження їх у практику музичного навчання і виховання закладів вищої та загальної середньої освіти.

Основні результати навчання і компетентності згідно з вимогами освітньо-професійної (освітньо-наукової) програми:

1.	<i>Знати</i> основні поняття теорії гуманізації освіти; <i>Вміти</i> охарактеризувати принципи гуманізації сучасної освіти.	Загальнокультурна . Здатність до визначень і розкриття понять навчального курсу та їх обґрунтування.
2.	<i>Знати</i> найяскравіших представників гуманістичного світогляду епох Античності, Середньовіччя, Відродження; <i>Вміти</i> пояснити сутність теорії музичного етосу (катарсису).	Загальнокультурна . Здатність до аналізу гуманістичних рис в освіті та культурі у різні історичні епохи.
3.	<i>Знати</i> гуманістичні орієнтири естетичного виховання дітей засобами мистецтва у Європі ХУІІ-ХХ ст. <i>Вміти</i> виокремити найпомітніші ідеї художньо-естетичного виховання в епоху Просвітництва. Відродження, Нового часу.	Фахова . Спроможність характеризувати гуманістичні ідеї європейських мислителів і педагогів щодо виховання особистості засобами музичного мистецтва.
4.	<i>Знати</i> основні принципи навчання і виховання в укр. народній педагогіці; <i>Вміти</i> довести, що лейтмотивом нац. народного виховання є формування досконалої людини.	Загальнокультурна . Здатність довести роль народно-педагогічної думки у презентуванні ідей гуманістичного навчання і виховання засобами музики.
5.	<i>Знати</i> стан гуманізації мистецької освіти в період новітньої української культури та в умовах нового педагогічного мислення; <i>Вміти</i> пояснити поняття деідеологізації української мистецької освіти і культури.	Фахова . Спроможність обґрунтувати обов'язковість естетичного виховання всіх дітей різного віку, їх природовідповідність; аналізувати навчальні програми з музичних дисциплін.
6.	<i>Знати</i> пріоритетні напрями сучасної мистецької освіти гуманістичної спрямованості; <i>Вміти</i> охарактеризувати музичне заняття в системі особистісно орієнтованого навчання і виховання.	Спеціальна . Здатність визначити основні цілі процесу музичного навчання і виховання в контексті його гуманізації та охарактеризувати сучасні тенденції у шкільній практиці і підготовці фахівців у ВЗО

II. Приблизний тематичний план

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 4 кредити ЄКТС 120 годин (лекцій – 10, практичних -30, самост. робота - 80).

III. Зміст навчальної дисципліни за модулями і темами:

Модуль I. *Гуманістичний підхід до загальної мистецької освіти в історії розвитку вітчизняної культури і педагогіки*

Тема 1.1, Сутність гуманізму та історико-культурні умови його формування.

Тема 1.2. Гуманізація освіти в контексті сучасних ціннісних пріоритетів: аксіологічного, культурологічного і конкретно-історичного.

Тема 1.3. Зародження ранньогуманістичних тенденцій мистецької освіти (XV-XVII ст.).

Тема 1.4. Гуманізація мистецької освіти учнів у період українського національно-культурного відродження (XVIII- поч. ХХст.

Тема 1.5. Музична освіта гуманістичної спрямованості у час новітньої української культури.

Модуль II. . *Особливості процесу гуманізації мистецької освіти у II пол ХХ –поч. ХХІ ст.*

Тема 2.1. Пріоритетні напрями сучасної мистецької освіти гуманістичної спрямованості.

Тема 2.2. Особистісно орієнтовані технології музичного навчання і виховання

IV. Засоби діагностики успішності навчання __тести, методи діалогу, порівняння, зіставлення, інтерактивної дискусії.

V. Форма підсумкового контролю успішності навчання залік

Оцінювання компетентностей аспірантів відбувається за шкалою ECTS (100-бальною) та її узгодженими величинами з національною шкалою оцінювання. Для визначення якості досягнень магістрів застосовуються відповідні характеристики, що визначені в межах оцінної системи на факультеті мистецтв (100-90 балів – відмінно, А; 89-80 б. – дуже добре, В; 79-70 б. – добре, С; 69-65 б. – задовільно, D; 64-60 б. – достатньо, Е).

VI. Інформаційні джерела для вивчення курсу

1. Безкоровайна О.В. Гуманізація школи – основа самоствердження особистості школяра. // Гуманітарні науки. – 2005. - № 2.
  2. Бех І.Д. Гуманістична педагогіка як нова інноваційна парадигма //Науковий вісник Миколаївського державного педагогічного університету, Вип. 4. – Миколаїв, 2001.
  3. Бех І.Д. Особистісно-зорієнтоване виховання: Науково-методичний посібник. – К.: ІЗМН, 1998.- 204 с.
  4. Білецька М.В., Підварко Т.О. Формування професійної компетенції майбутнього вчителя музики // Постметодика, - 2006. - № 7.
  5. Волковська Т. Особистісно зорієнтоване виховання // Відкритий урок, - 2006. - № 10.
  6. Глазкова І.Я. Гуманістична спрямованість підготовки майбутнього вчителя //Педагогіка і психологія формування творчої особистості: проблеми і. пошуки. Зб. наук. праць. Вип 30. – К.- Запоріжжя, 2004.
  7. Горбенко С.С. Гуманізація художньої освіти // Мистецтво та освіта.– 2002. - № 2.- С.5-8.
  8. Горбенко С.С. Історія гуманізація музичної освіти: Навчальний посібник за модульно-рейтинговою системою навчання. Вид. друге, доповнене. – Житомир: В.Б.Котвицький, 2008. – 416 с.
  9. Горбенко С.С. Розвиток ідей гуманістичного виховання учнів засобами музики (XX – поч. ХХІ ст.): монографія. – К.: Кафедра, 2015. – 407 с.
-

10. Горбенко С.С. Основи методики музичної освіти: особистісний дискурс. Навчально-методичний посібник. Київ: УДУ ім.М.Драгоманова, 2024. 206 с.
  11. Довженко Т. Сутність гуманістичних педагогічних концепцій Я.Корчака, А.Макаренка, В.Сухомлинського // Збірник наукових праць Уманського педагогічного університету. Спеціальний випуск. – К.: Науковий світ, 2003. – С.46-50.
  12. Жабокрицька О. Підготовка майбутнього вчителя до реалізації особистісно орієнтованого навчання // Наукові записки Кіровоградського ДПУ ім. В.Винниченка. Серія: Педагогічні науки. – Кіровоград, 2006. – Вип.68.
  13. Зязюн І.А. Три кити нової філософії освіти // Директор школи, ліцею, гімназії. – 2000. - № 1. – С.4-6.
  14. Коваль О.В. Особистісно зорієнтований підхід до формування музичності учнів початкових класів // Вісник Чернігівського ДПУ. Вип.38. Серія: Педагогічні науки. – Чернігів, 2006.- С.33-37.
  15. Косенко П.Б. Музичне мистецтво і нові навчально-освітні орієнтири // Неперервна педагогічна освіта ХХІ ст. Вип.2 (14). К.: Талком, 2019. – С.179-182.
  16. Мальований Ю. Педагогіка: сутність гуманізації навчання // Шлях освіти. –1997. - № 2.
  17. Мельник А.М. Особистісно орієнтований діалог у музичному навчанні молодших школярів. // Шлях освіти. – 2000. - № 3.
  18. Пехота О.М. Педагогічна підготовка вчителя: шляхи гуманізації // Науковий вісник Миколаївського ДПУ. Вип. 4 – Миколаїв, 2001. – С.64-68.
  19. Пехота О.М., Старева А.М. Особистісно орієнтоване навчання: підготовка вчителя. Монографія. – Миколаїв: Іліон, 2007. – 272 с.
  20. Подмазин С.И. Личностно ориентированное образование. Социально-философское исследование. – Запорожье: Просвіта, 2000. – 213 с.
  21. Растригіна А.М. Самореалізація на уроках музики як засіб становлення внутрішньої свободи особистості школяра // Наукові записки НДУ ім. М.Гоголя. Психолого-педагогічні науки. – Ніжин, 2005. - № 2. – С.14-16.
  22. Раструба Т.В. Розвиток особистісно орієнтованої музичної освіти дітей шкільного віку в Україні (остання чверть ХХ – поч. ХХІ ст.). Автореф. дис... канд педаг. наук. - К., 2019. – 22 с.
  23. Смирнова Т.А. Музична педагогіка і психологія вищої школи. Навчальний посібник. Харків: Вид-во «Лідер», 2021. 180 с.
  24. Стратан-Артишкова Т.Б. Творчо-виконавська підготовка майбутнього вчителя музичного мистецтва в контексті гуманістичної парадигми освіти // Наукові записки /Ред. кол.: В.Ф.Черкасов, В.В.Радул, Н.С. Савченко та ін. Вип. 195. Серія: Педагогічні науки. Кропивницький: РВВ ЦДПУ ім.. В.Винниченко, 2021.- С.33-36.
  25. Сущенко Т.І. Особливості особистісно орієнтованого педагогічного процесу // Педагогіка і психологія формування творчої особистості: проблеми і пошуки. Зб. наук. праць. Вип.19. – К.,–Запоріжжя, 2001. – С.21-26.
  26. Сидоренко В. концепти нової української школи: ключові компетентності, ціннісні орієнтири, освітні результати //Методист. – 2018. – № 5(77) – С.4-21.
  27. Філіпчук Г.Г. Національна ідентичність: культурно-освітній вимір: монографія. – Чернівці: Друк Арт, 2016. – 304 с.
  28. Черкасов В.Ф. Діалог митців музично-педагогічної освіти України. Колективна монографія. Вип.1. Німеччина: Laplambert. 2024. 325 с.
-

29. Чубур Н.В. До проблеми розробки особистісно орієнтованого навчання у сучасній педагогічній науці // Актуальні проблеми трансформації соціогуманітарної освіти. Зб. наук. праць. – Кам'янець-Подільський, 2004.
30. Шмелькова Г.М. Деякі шляхи досягнення результатів гуманістичної освіти і виховання // Педагогіка і психологія особистості: Проблеми і пошуки. Зб. наук. праць. Вип.31. – К. – Запоріжжя, 2004. – С.78-83.
-